

Massís del Montnegre. Canvi Global (1)

Es podria considerar que el massís del Montnegre, pel que fa al seu coneixement i interès social com sistema natural, està tapat pel massís de Montseny, aquest sense cap mena de dubte un dels paisatges més exitosos socialment del país. Un prestigi o si es vol anomenada, que no es correlaciona en absolut amb el valor científic, per a posar un exemple, recordem que Pere Montserrat (1968), documenta 1295 espècies de flora superior en el tram de la serralada litoral comprès entre la desembocadura de la Tordera i el Besòs. Un inventari augmentat, amb les incorporacions de noves cites en els darrers anys, que en principi és superior al nombre d'espècies documentades fins avui al Montseny i, per a posar una altre referència, supera també el nombre total d'espècies de flora silvestre que es troben en tot Anglaterra.

No es tracta de rivalitzar, però sí d'insistir que el Montnegre constitueix un dels sistemes naturals més biodiversos del país, un valor la biodiversitat, que en una societat en crisi ambiental com la nostra, esdevé segurament el millor indicador de sostenibilitat o no d'un territori. És molt probable que la notorietat del massís veí, li efectui un saludable oblit, altre cosa és que nosaltres no creiem que cap variable d'oblit es pugui considerar que sigui positiu. Altra cosa és el model d'ús que es pugui considerar recomanable, allò que amb tota seguretat no és desitjable, com valor socioambiental, és l'abandó dels paisatges.

S'ha dit, segurament amb raó, per encanteri cap a tot allò que ens ve del nord, que hi ha un apreci social i de retruc administratiu, més gran cap als paisatges altimontans, alpins, rases, prats de muntanya, boscos d'avets, i de caducifolis: fagedes, bedollars etc, que cap els paisatges aspres i sovint assedegats dels ambients mediterranis. Fins els criteris de protecció han primat de forma clàssica cap els primers en detriment dels darrers.

El Montnegre ha estat considerat per diferents autors com una mostra molt representativa de paisatge mediterrani forestal ben conservat, com a resultat d'unes formes d'apropiació multiseular que han estat "intel·ligents" , actualment en diríem sostenibles , unes formes d'explotació reverend, que han estat responsables, més per sociologia que per ecologia, de la qualitat del paisatges actuals, que ens han arribat en forma de plus vàlua ambiental acumulada, a tota la societat, gràcies a la gent que hi ha viscut i n'ha viscut, d'aquí que el primer reconeixement sobre la qualitat paisatgística continguda al massís, s'hagi atribuït amb justa correspondència a la gent de territori.

Actualment un del models d'interpretació dels paisatges, estableix, que hi ha dues menes de forces inductores del canvi en les anomenades cobertes del sòl: les d'origen biofísic i les d'origen socioeconòmic, l'acceleració actual dels processos de canvi tenen que veure amb el que es defineix com **canvi global** .

El canvi global és provocat per causes naturals i per causes humanes. La societat humana es l'agent de canvi ambiental de primera magnitud, el primer pel que fa a

l'escorça terrestre. Hi ha dos nivells d'expressió del canvi ambiental global. Un comprèn les petites però dràstiques alteracions que operen a nivell planetari. El segon es refereix a l'augment acumulatiu de petits canvis locals que per sinergia contribueixen al canvi global.

A l'escala local, prenent el Montnegre com exemple intentarem interpretar algunes de les manifestacions del canvi global, derivat en aquest cas del canvi d'usos. Especialment remarcable és el pas d'un Montnegre primari, productor històric de dendrorecursos (llenya, carbó i carbonet), recursos forestals altres (fusta, perxes, raids i corbes, jàceres, cadiratge, soques de bruc etc), recursos agroramaders, a un Montnegre terciari o de serveis. Els efectes d'aquest canvi damunt del paisatges mirarem d'avaluar-los per a entendre la situació actual. Una primera aproximació feta a partir de les dades del cens municipal del 1956, del terme de Sant Celoni. referides a les parròquies situades al Montnegre dona el resultat d'un total de 54 masos dedicats plenament a les activitats agrosilvopastorals, repartits de la forma següent:

<u>Vilardell</u>	<u>Olzinelles</u>	<u>Montnegre</u>	<u>Fuirosos</u>
12	18	9	15

Nombre de masos per parròquies. Any 1956.

Actualment no arriben al 10% el nombre de masos dedicats plenament a les activitats d'apropiació agrosilvoramaderes, l'efecte d'aquest canvi d'ús, tan sols pel que fa a la reducció de la mosaicitat paisatgística i la pèrdua de biodiversitat associada, és realment molt notòria

Martí Boada & Joan Rieradevall

ICTA. UAB

24.10.2003